

складову методичних систем навчання, оновить способи педагогічної і науково-педагогічної діяльності.

Висновок. Побудова неперервної освіти, зокрема, в окремому навчальному закладі – університеті, використання ІКТ в усіх ланках його навчального процесу суттєво впливає на підвищення якості підготовки майбутніх фахівців, які відповідають вимогам сучасного інформаційного суспільства.

Література

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний редактор В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
2. Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз : Монографія / В. П. Андрущенко, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Ничкало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий ; за ред. В. Г. Кременя. – К. : Наукова думка, 2003. – 853 с.

УДК 378.14

О.І. Яковенко

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЕКОНОМІСТІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВНЗ WAYS OF UPGRADING OF PREPARATIONS OF ECONOMISTS IN MODERN CONDITIONS IN HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

Резюме. У статті на основі аналізу існуючих науково-експериментальних досліджень вивчаються передові шляхи підвищення якості підготовки фахівців економічного профілю. Найефективнішими визнаються практична спрямованість навчання у поєднанні із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій. Наголошується на необхідності розробки нових галузевих стандартів освіти.

Ключові слова: підготовка фахівців економічного профілю у ВНЗ, освітньо-кваліфікаційна характеристика, освітньо-професійна програма, інформаційно-комунікаційна культура, інноваційні педагогічні технології, практичний аспект навчання економістів

Резюме. В статье на основе анализа существующих научно-экспериментальных исследований изучаются передовые пути повышения качества подготовки специалистов экономического профиля. Наиболее эффективными признаются практическая направленность обучения в сочетании с применением информационно-коммуникационных технологий. Подчеркивается необходимость разработки новых отраслевых стандартов образования.

Ключевые слова: подготовка специалистов экономического профиля в ВУЗе, компетентностный подход, образовательно-квалификационная программа, образовательно-профессиональная программа,

информационно-коммуникационная культура, инновационные педагогические технологии, практический аспект обучение экономистов.

Summary. The article is based on an analysis of existing research and experimental research study advanced ways to enhance the quality of training and economic profile. The most effective recognized practical orientation training combined with the use of information and communication technologies. It's necessary to develop new standards of education.

Keywords: training of economics in universities, educational qualification characteristics of educational and vocational training program, information and culture, innovative educational technology, the practical aspect of the training of economists.

Постановка проблеми. Сучасні українські тенденції в суспільному розвитку: формування розвиненої ринкової економіки; посилення конкуренції, зростання масштабів економічної діяльності суб'єктів підприємницької діяльності та глобалізація економічних процесів; удосконалення і подальший розвиток інформаційних технологій, програмного забезпечення, засобів зв'язку, глобальної мережі Інтернет обумовлюють зміни та нові вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців.

Суперечність між замовленням сучасного суспільства щодо якісної професійної підготовки у вищих навчальних закладах професіоналів, конкурентоспроможних на ринку праці, здатних ефективно розв'язувати професійні завдання і недостатнім рівнем сформованості у фахівців економічного напрямку практичних вмінь та навичок робить актуальним проведення досліджень у цьому напрямку.

Аналіз досліджень і публікацій. Про зазначені тенденції свідчить і значна кількість наукових робіт з питань удосконалення процесу підготовки фахівців економічного профілю. Із ґрунтовних досліджень слід відзначити монографії Н.Г. Кошелевої, О.В. Овчарук та В.Ю. Стрельнікова, слід також відзначити появу за останній час значної кількості дисертаційних досліджень з окремих питань вдосконалення підготовки економістів (О.О. Бабаян, Л.М. Дибкова та ін.), значна увага проблематиці формування фахівців економічного профілю приділяється і на сторінках наукових та фахових видань (С.А. Горобець, Л.В. Корват та ін.)

Аналіз наукових досліджень вказує на розмаїтість поглядів щодо підходів та шляхів вдосконалення системи підготовки майбутніх економістів.

Мета статті – проаналізувати основні тенденції наукових пошуків та знайти найбільш перспективні шляхи підвищення

якості підготовки фахівців економічного профілю у сучасних умовах функціонування ВНЗ.

Розв'язання цієї наукової проблеми вимагає виконання таких завдань:

- дослідити зміст стандартів освіти щодо підготовки бакалаврів, спеціалістів магістрів спеціальності «Економіка підприємства»;
- дослідити інноваційні педагогічні технології,
- розкрити структуру практичної підготовки майбутніх економістів;
- визначити перспективні шляхи підвищення якості підготовки фахівців економічного профілю у ВНЗ

Виклад основного матеріалу. Підготовка майбутнього економіста здійснюється у відповідності до освітньо-кваліфікаційної характеристики (далі ОКХ), де мета вищої економічної освіти та професійна підготовка (вимоги до соціально важливих компетенцій фахівця) відображається у формі системи умінь вирішувати певні завдання діяльності. ОКХ віддзеркалює соціальне замовлення на фахівця, що розробляється у сферах праці та професійної підготовки з урахуванням аналізу професійної діяльності.

ОКХ відповідно до визначених сферою праці типових задач діяльності та виробничих функцій, які повинні виконуватися на первинній посаді фахівцем певного освітньо-кваліфікаційного рівня, регламентує здатності та уміння професійної освіти. ОКХ визначає компетенції, які формують кваліфікацію фахівця

ОКХ трансформується у модель підготовки фахівця у вигляді освітньо-професійної програми підготовки (ОПП) В останньому документі висвітлюються вимоги до змісту навчання студентів у формі системи модулів змісту навчання та нормативний термін навчання у відповідності до певного рівня професійної діяльності. ОКХ та ОПП у системі вищої освіти України є складовими системи стандартів вищої освіти.

Приєднання України до Болонського процесу призвело до необхідності зміни моделі професійної підготовки фахівців, а також перегляду стандартів освіти за якими здійснюється підготовка фахівців зокрема економічного профілю. Питання щодо нової моделі підготовки фахівців в Україні остаточно не вирішено, а це призводить до того що ВНЗ країни здійснюють підготовку фахівців за «застарілими» стандартами освіти.

Наші дослідження показали, що ОКХ згідно з якими здійснюється підготовка бакалавра, спеціаліста та магістра спеціальності «Економіка підприємства» напряму підготовки «Економіка і підприємництво» у ВНЗ країни затверджені у 2004 році аналіз їх змісту показує, що навички, уміння та вимоги до компетенцій фахівця певного освітньо-кваліфікаційного рівня недостатньо повно відповідають сучасним вимогам ринку праці. Ще гірша ситуація склалась з розробкою освітньо-професійних програм підготовки спеціалістів і магістрів за спеціальністю «Економіка підприємства»(ОПП затверджені у 2002 році) [6]. Позитивні зміни щодо покращення змісту освіти бакалаврів-економістів відбулись у 2010 році: було затверджено фрагмент нової ОПП, щодо переліку нормативних дисциплін та загальної кількості годин відведених на нормативну та варіативну частини навчання [7], зокрема кількість годин відведених на проходження практик було збільшено зі 144 годин (за ОПП 2006 року) до 360 годин [7].

Частковий вихід з цієї складної ситуації було знайдено за рахунок розробки варіативних компонент ОКХ і ОПП кожним окремим ВНЗ та розробці і застосуванні освітніх технологій.

Згідно наших досліджень, для поліпшення системи навчання економістів ряд дослідників пропонують використання різноманітних інноваційних педагогічних технологій.

Так, Н.Г Кошелева [2], В.Ю. Стрельников [15] та інші науковці розкривають значний потенціал застосування проектної технології навчання у процесі фахової підготовки майбутніх економістів. Саме ця технологія на думку авторів дозволяє повністю реалізувати цілісність навчання, виховання й розвитку в процесі підготовки майбутніх економістів (яка за традиційних форм навчання складається, здебільшого, з вивчення й відтворення студентами певного обсягу інформації, формування окремих ізольованих практичних умінь та проведення низки формальних заходів в якості виховної роботи). Навчальний потенціал застосування проектної технології у процесі підготовки майбутніх економістів (при виконанні ними проектних завдань фахового змісту) полягає в тому, що проектна діяльність активізує множину різнорівневих, міжпредметних і надпредметних знань, створюючи з них цілісний образ фахової діяльності в майбутніх економістів, готуючи їх до виконання інтегрованих фахових функцій і реалізуючи тим самим системний підхід до фахової підготовки.

О.О. Бабаян [1] надає перевагу імітаційно-рольовому моделюванню, зокрема, експериментальним шляхом демонструючи ефективність імітаційних вправ та ситуацій, імітаційно-рольових ігор, тренінгів та віртуального проектування.

Увага таких фахівців як, наприклад, С.М. Кустовський [3], акцентується на організації самостійної навчально-пізнавальної діяльності, яка дозволяє якісно поліпшити процес здобуття нових знань, формування вмій і навичок професійної діяльності майбутніх економістів

Сьогодні як навчальний так і будь-який професійний процес важко увявити собі без використання інформаційних технологій Саме тому, О. І. Матяш, Т. П. Березюк [4], О. С. Меняйленко, О. Б. Шевчук [5] та ряд інших дослідників підкреслює важливе значення у становленні економіста-професіонала інформаційно-комунікаційної культури як сукупності знань, вмій та навичок.

З наших досліджень випливає, що в зміст інформаційної діяльності економістів зазвичай включають пошук збір, зберігання, опрацювання, подання, передавання, даних; введення даних в пам'ять комп'ютера, компоновка даних в пам'яті комп'ютера; перетворення, інтерпретацію даних як сукупності бізнес-об'єктів; аналітичну роботу та прогнозування; моделювання; підтримку прийняття рішень; подання даних, в результаті якого формуються документи та звіти; використання інформаційно-комунікаційних технологій

В Рибак, досліджуючи особливості процесу підготовки майбутніх економістів, зазначав, що «Сучасний економіст внутрішнього ринку України має бути зорієнтований на процеси глобалізації. Також треба враховувати потреби сучасного інформаційно-технологічного суспільства: економіка як наука дуже швидко розвивається, що спричиняє непридатність підручників і посібників Тому обов'язковою є комп'ютеризація навчання» [9].

Він також визначав, що «теоретичні знання, пропоновані студентам, мають підтверджуватися і засвоюватися шляхом практичної апробації на підприємствах і в установах; фахівець має бути особою знаючою і мобільною, здатною блискавично реагувати на будь-які зміни у сфері професійної діяльності Акценти ж підготовки спеціалістів змістилися в сторону практичних навичок, максимальної адаптації вмій та навичок студента до існуючих умов майбутньої професійної діяльності Засадою таких підходів є моделювання, імітація майбутньої професійної

реальності, спроба оволодіти не лише відтворенням знань, а на основі реальної нехай і грової, експериментальної дії» [9].

Таким чином наші дослідження показують, що одним із найважливіших етапів у системі професійної підготовки майбутнього фахівця-економіста, важливою ланкою формування професійних умінь і засвоєння навичок професії є система практичної підготовки. Вона дозволяє студенту набути досвід професійної діяльності, сформувані у нього професійні якості особистості та відповідне ставлення до професії.

Практична підготовка – обов'язковий компонент освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня, що має на меті вироблення у студентів професійних навичок і вмінь[8]. Це складова, підсистема професійної підготовки студентів усіх спеціальностей, зокрема й економічних.

В самому загальному вигляді можна визначити такі послідовні етапи практичної підготовки :

- семінарські, практичні та лабораторні, заняття, на яких починається формування первинних навичок (зі спеціальних дисциплін);
- навчальна практика - завданням якої є ознайомлення студентів із специфікою майбутньої спеціальності, отримання первинних професійних умінь і навичок із загально-професійних і спеціальних дисциплін, професій, передбачених навчальним планом відповідної спеціальності;
- виробнича практика - метою якої є ознайомлення студентів-практикантів безпосередньо на підприємствах, організаціях, установах з виробничим процесом і технологічним циклом виробництва, відпрацювання вмінь і навичок з професії та спеціальності, закріплення знань, отриманих при вивченні певного циклу теоретичних дисциплін та набуття первинного практичного досвіду;
- професійна(переддипломна) практика, яка є завершальним етапом навчання і проводиться з метою узагальнення і вдосконалення знань, практичних умінь та навичок на базі конкретного суб'єкта господарювання, оволодіння професійним досвідом та готовності майбутнього фахівця до самостійної трудової діяльності, збору матеріалів для дипломного проекту (роботи).

Застосування саме такої структури практичної підготовки, на наш погляд, дозволить покращити якість підготовки фахівців економічного профілю.

Місце практичної підготовки студентів у навчальному процесі зображене на рис. 1

Семінарські, практичні,
лабораторні заняття,
виробниче навчання

Рис. 1. Місце практичної підготовки студентів у навчальному процесі

Висновки. Отже, можна дійти висновку що найбільш ефективними шляхами покращення якості підготовки економістів у ВНЗ у сучасних умовах є:

по-перше розробка нових державних галузевих стандартів освіти з урахуванням ідей Болонського процесу та збереженням традицій вітчизняної вищої школи .

по-друге застосування інноваційних педагогічних технологій в навчально - виховному процесі, особливо у процесі практичної підготовки;

по-третє розробка нових механізмів співпраці ВНЗ з галузевими підприємствами задля підвищення ефективності навчання.

Таким чином, процес навчання повинен забезпечувати кожному майбутньому фахівцеві не лише фундаментальні теоретичні знання, а й широкий спектр практичних професійних умінь та навичок. У зв'язку з цим особливого значення набуває проблема підготовки економістів нової генерації, від компетентності яких значною мірою залежить розвиток економічної ситуації в нашій країні.

Подальші дослідження. Розв'язання зазначених завдань потребує вдосконалення, насамперед, практичної підготовки фахівців економічного профілю на засадах компетентнісного підходу та широкого впровадження сучасних інформаційних технологій.

Література:

1. Бабаян О. О. Формування професійної компетентності економіста засобами імітаційно-рольового моделювання / О. О. Бабаян // Вісн. Луган. нац. пед. ун-ту імені Тараса Шевченка. - 2006. - № 6. - С. 229-233.
2. Кошелева Н.Г. Педагогічні основи проектування фахової економічної діяльності: [навч.-метод. посіб.] / Н.Г Кошелева. – Донецьк: ДонУЕП, 2009. – 241 с.
3. Кустовський С.М. Проблематика організації самостійної навчальної діяльності студентів економічних спеціальностей / С.М. Кустовський // Наукові записки. Серія: психолого-педагогічні науки. – Ніжин. – 2004. – №3. – С. 190-193
4. Матяш О. І. Роль і місце інформаційних технологій у процесі фахової підготовки майбутніх бакалаврів / О. І.Матяш, Т.П.Березюк // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № 21 (232), Ч. I, 2011 – С. 120 – 129
5. Меньяйленко О. С. Створення та використання інформаційних експертних систем у підготовці фахівців фінансово-економічного напрямку: стан проблеми / О. С. Меньяйленко, О. Б. Шевчук // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № 20 (231), Ч. II, 2011. – С. 255-262
6. Освітньо-кваліфікаційні характеристики бакалавра, спеціаліста і магістра спеціальності «Економіка підприємства» напрямку 0501 - «Економіка і підприємництво» / Кол.авт.під заг. Керівн. А.Ф. Павленка. - К.: КНЕУ імені Вадима Гетьмана, 2004. - 55 с.
7. Освітньо-професійна програма підготовки спеціаліста, магістра за спеціальностями напрямку 0501 - «Економіка і підприємництво» / Кол. авт. під заг. керів. А.Ф. Павленка. - К.: КНЕУ, 2002. - 134 с.
8. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра за спеціальностями напрямку 0501 -«Економіка і підприємництво» / Кол.

авт. під заг. керів. А.Ф. Павленка. - К.: КНЕУ імені Вадима гетьмана, 2010.

9. Професійна освіта: Словник: Навч. посіб. / Уклад С.У. Гончаренко та ін., за ред. Н.Г. Ничкало. – К.: Вища шк., 2000. – 380 с.
10. Рибак В. Готуємо фахівців-економістів // Освіта України – 2004 – №№44-45. – 8 черв. – С.12-20.
11. Стрельніков В.Ю. Проектування професійно орієнтованої дидактичної системи підготовки бакалаврів економіки: [монографія] / В.Ю. Стрельніков. – Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2006. – 335 с.

УДК 378.147:54

О.Г. Ярошенко, І.Г. Косцова

**НАВЧАЛЬНЕ СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТІВ МЕТАЛУРГІЙНИХ
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ ІЗ
ЗАГАЛЬНОЇ ХІМІЇ
ACADEMIC COMMUNICATION OF METALLURGY STUDENTS AT
GENERAL CHEMISTRY CLASSES**

***Резюме.** Стаття присвячена питанням організації навчального спілкування студентів металургійних спеціальностей вищих технічних навчальних закладів на практичних заняттях із загальної хімії, структурній побудові навчальних занять з груповою навчальною діяльністю студентів, підходам до контролю та оцінювання результатів групового навчання студентів з цієї дисципліни.*

***Ключові слова:** групова форма організації навчальної діяльності, навчальне спілкування, мала група, гомогенна група, хімічний експеримент*

***Резюме.** Статья посвящена вопросам организации учебного общения студентов металлургических специальностей высших учебных заведений на практических занятиях по общей химии, структурному построению учебных занятий с групповой учебной деятельностью, подходам к контролю и оцениванию результатов группового обучения студентов по этой дисциплине.*

***Ключевые слова:** групповая форма организации учебной деятельности, учебное общение, малая группа, гомогенная группа, химический эксперимент.*

***Summary.** The article deals with the problem of metallurgy students' academic communication during General Chemistry classes at technical higher schools, the structure of classes with students' group learning activities, approaches to controlling and estimating results of students' group*

***Key words:** group form of learning activity organization, academic communication, small group, homogeneous group, chemical experiment.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. У підготовці фахівців металургійних спеціальностей вищих технічних